

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Facilior explicatio, & demonstratio infinitatis potentia Dei. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

probant infinitatem potentie Dei ex creatione hoc modo. Vt agens educat effectum de aliqua potentia subiecti, requirit necessario aliquam virtutem, & vt de minori potentia maiorem virtutem, quia quo magis crescit difficultas ex parte subiecti, maior est necessaria virtus ex parte agentis: vt ergo producat effectum de nulla potentia, hoc est de nihilo necessaria est virtus infinita, cum nulla omnino maneat proportio inter nihilum, & virtutem potentie ad creandum.

Scotus.
Duran.

Impugnatur
Scot. &
Duran.

Quo pacto
ens à nihilo
distat infiniti-
te.

2

Aristot.
Secunda opi-
nio probatur
ex tempore
infinito quo
mouet.
Gregor.
Scotus.

Explicatur
ab Scot. &
Duran.

Quid probet.

Hanc rationem impugnant Scotus, & Durandus locis inferius allegandis: quoniam licet inter nullam potentiam, & quemlibet effectum non sit vlla proportio; non tamen est distantia infinita: nihil enim non exceditur ab ente, nisi ratione entitatis, quæ finita est. Quod si nihilum, & aliquid distat dicantur infinite, sicut vna species ab alia; genus hoc infinitatis non est simpliciter, sed quadam similitudine; quia scilicet ita inter se distat, vt nec per augmentum, nec per decrementum vnum possit aliud attingere, quod est proprium finiti comparatione infiniti: hæc autem infinitas non videtur latius, vt requirat potentiam infinitam in genere potentie. Quod enim aliqua potentia producat tantum vnam speciem, vt accidit in agentibus vniuersis; alia vero duas species, vt in æquiuocis, quæ plura specie diuersa producant; non arguit potentiam infinitam in ea, quæ producit effectum diuersum specie. Hanc vero ratione fufius examinabimus, & confirmabimus infra disput. 27. c. 1.

Secunda ratio asserri solet ex Aristot. 8. phys. 10. & 12. Metaph. 7. vbi probat infinitam potentiam Dei, aut primæ intelligentie mouentis cælum, ex infinito tempore, quo mouet, quam late profequitur Greg. in 1. d. 43. q. 3. a. 1. & Scot. in 1. d. 2. q. 2. §. Ostenditur igitur. Aduertit tamen, ea solum ostendi infinitatem potentie Dei secundum durationem, quæ est infinitas æternitatis, & Angelo posset communicari, aut vt infinito tempore sine initio moueret, aut saltem sine fine, quorum neutrum repugnat: & quamuis infinitas durationis solius Dei esset, nihil hac ratione probaretur. Hic n. alium modum infinitatis inuestigamus, qui proprius est potentie Dei, quatenus potentia est: nam infinitas durationis est alia perfectio, & attributum Dei.

Fatentur vero Scot. & Durand. non cognouisse Arist. aliud genus infinitatis potentie Dei, quam durationis: subiungunt nihilominus, recte probari infinitatem potentie Dei secundum intentionem, quam putant esse propriam infinitatem illius, vt potentia est, si addamus, primam causam ita infinito tempore mouere, vt à se ipsa moueat, non ab alio. Sed certe genus hoc infinitatis non est proprium potentie, quod modo inquirimus, & omnino ei accidit illud, quod est, infinito tempore mouere, nam mouere à se ipso eadē ratione arguit infinitatem, sicut finito tempore, atq; si esset infinito. Illud enim, a se, intelligitur nulla virtute villo modo medicata, aut accepta ab alio, quod ita proprium Dei est, vt etiam nec per finitū tempus creaturæ possit conuenire. Ceterum hoc genus infinitatis potius est essentie, quam potentie, vt potentia est, de quo disp. 25. fufius differuimus. Eo enim essentia Dei dicitur infinita, vt eodē loco c. 5. explicauimus, quod à se ipsa, & nullo alio habet essentia in præfenti de infinitate, quæ est propria potentie cōtrouersia certa est quarū vna non est confundenda cum alia, sed distinguenda, sicut in-

finitas durationis præfentie, & comprehensionis sunt etiam ratione diuersæ ab infinitate essentie.

Tertia ratio est Durandi in 1. d. 43. q. 1. n. 13. quam desumit ab effectu, hoc modo. Illa potentia est infinita, quæ aut producit effectum infinitum similem, aut saltem successiue potest producere. Id enim, quod successiue inuenitur in effectu virtutis simul est in ipsa potentia. Cumque ipse Durand. in 1. d. 44. q. 2. asserit, non posse produci species rerum diuersas in infinitum, de quo disp. 106. dicemus, infinitatem Dei ex sola infinitate indiuiduorum, quæ possunt produci, ipse colligit. Verum hæc ratio nihil probat: nam si cælum, & Sol ab æterno essent, & successiue ex putrefactione generassent, infinita animalia numero saltem diuersa, ob id tamen potentia Solis, aut cæli non esset infinita ratione potentie, sed sola duratione æternitatis participare, de qua non est præfens cōtrouersia. Vt ergo probetur infinitas potentie Dei in genere potentie, alia ratione vtendum est. Ratio quidē hæc demonstrat id, quod contendimus, si potentia Dei posset saltem successiue producere in infinitum nouas rerum species sine fine, vt sequenti c. videbimus: at in opinione Durandi certe nihil probat. Mihi multas alias rationes auctoris, quod minoris momenti videantur, & ad manifestam huius rei demonstrationem gradum facio.

CAPVT II.

Facilior explicatio, & demonstratio infinitatis potentie Dei.

Antequam argumentis demonstremus infinitatem potentie Dei operæpretium duxi rationem infinitatis, quam inuestigamus, explicare. Quidam enim eo putant, potentiam esse infinitam, & quodlibet attributum, etiam nostro modo intelligendi, quod vni essentialiter includatur in alio, veluti ens in omnibus rebus; cumq; infinitæ sint diuinæ perfectiones, & attributa, idcirco essentiam ipsam Dei, & quamlibet eius perfectionem infinitam esse docent. Verum, præterquam quod nostro modo intelligendi ita mutuat attributa distinguuntur, vt vnum non includat aliud, vt disput. 119. cap. 2. ostendimus, nam alioqui confunderebantur, etiam in nostra cognitione, quod plurimum obesse modo loquendi, quo inter homines vti necesse est hac via etiā explicari, nequit, aut defendi infinitas potentie, quam inquirimus: tum etiam quia hoc modo eadem esset infinitas essentie, & potentie secundum rationem, cum tamen à nobis distinguatur. Quilibet enim perfectio ita nostro modo concipiendi, deo attribuitur, vt in suo genere sit finita intelligatur, & non minetur. Neque enim soli dicimus Deum vnde quaq; perfectum esse, aut in finitis perfectionibus ita ornatum, vt nihil ei desit; verum etiam ita potentem, vt eius potentia sit infinita in genere potentie, & ob id omnipotentia dicatur, non quidem infinita, quia ita posset, vt simul sciat, prudenter, & iste agat, sed quia omnia posset, & in infinitum aliquem effectum virtutem habeat: sicut scientia Dei non dicitur infinita, quia sit simul infinita sanctitas, & alie perfectiones, sed quia infinita cognoscat; & duratio eius; seu æternitas, non ideo est infinita, quia alias in se perfectiones, & attri-

attributa contineat; sed quia sine initio, & sine fine. Cum ergo cuilibet attributo in suo proprio genere infinitas sua conueniat, potentia dici debet infinita ex obiecto, sicut etiam scientia, & voluntas. Nunc igitur ratione probanda nobis est hæc infinitas potentie Dei.

Prior ratio sit, quam assertit S. Doctor in hoc art. in hunc modum. Essentia Dei est infinita, ut patet ex quæst. 7. artic. 1. ergo & potentia, quæ ipsam nostro modo intelligitur tanquam passio consequitur, erit infinita in suo genere. Hæc ratio probat quidem esse infinitam potentiam in suo genere, si ex parte obiecti non repugnat, hoc est, si excogitari potest aliqua potentia infinita in genere potentie comparata cum obiecto: nam si aliqua esse potest, ea erit, quæ consequitur essentiam in ratione essentia infinitam: neque enim potentia infinita essentia infinita tribuenda est: non tamen probat, esse aliquod obiectum, cui respondeat virtus aliqua, & potentia infinita; quoniam licet Deus infinitus sit secundum essentiam, si tamen nullum est obiectum possibile, quod postulet infinitam potentiam, non dicemus in Deo esse infinitam, quatenus intelligitur à nobis relata ad obiectum, & hæc ratione ab aliis attributis distincta; sed dicemus esse maximam potentiam, quæ esse possit.

Posterior ratio probat Dei potentiam esse infinitam in genere potentie relata ad obiectum, hoc modo. Sunt aliqua possible quidem fieri, quæ tamen fieri nequeunt nisi à potentia infinita: ergo necesse est esse potentiam infinitam in rerum natura; quod si ea alicui conuenit primæ causæ tribuenda est. Hæc ratione virtutis Gregorius in 1. dist. 34. q. 2. quæ satis perspicue rem demonstrat, si id, quod assumit, manifestum fiat. Potest autem probati supponendo, species rerum possibile esse infinitas, ut multi arbitrantur: sic enim, tamen non possent omnes produci simul, sed data una possit alia fieri, recte colligitur in prima causa potentia infinita: si enim esset finita, tandem ad aliquam speciem deueniret, ultra quam non posset aliam addere: nam alioquin efficeretur, virtutem ipsam potentiam in se, quatenus potest operari, esse infinitam. Sed quia non nulli negant, species rerum possibile esse infinitas, de quo in art. ult. huius quæst. differemus; ideo aliunde illud probandum est; nam certius est potentiam Dei esse infinitam in genere potentie, quam species possibile esse infinitas, tum etiam ex infinitis solum indiuiduis non colligitur infinitas virtutis in potentia, sed infinitas durationis, qua successiue possunt infinita indiuidua virtute potentie finitæ produci, ut capit. 1. notauit.

Probat igitur Gregor. multis exemplis, ex quibus hoc vnum nobis sufficit. Quod licet corpus ita est aptum moueri, ut possit velocius, atque velocius agitari sine termino: ergo necesse est, esse aliquam potentiam, à qua velocius, atque velocius sine termino moueri queat: sed si omnis potentia esset finita, esset etiam terminus aliquis determinatus velocitatis, ultra quem velocius mouere non posset: cum ergo velocitas in infinitum crescere possit necesse est potentiam aliquam esse infinitam virtutis: & quamuis nequeat infinitam velocitatem in motu aliquo producere, ut liquet; ipsa tamen virtus potentie in se infinita erit, quia actum eam virtutis habet, quæ potest velocius,

Vasquez in 1. part. Tom. I.

& velocius in infinitum corpus mouere: ac proinde habet virtutem sine fine, & termino in ratione potentie. Est etiam potentia Dei in genere potentie infinita, quia in productione singularium terminum non habet: potest enim plura, & plura in infinitum, non solum decursu temporis, sed etiam simul: si autem finita esset terminum haberet, ultra quem non posset plura simul producere, ut ex ratione facta colligitur. Hæc ratio quoad priorem partem sine controuersia demonstrat infinitatem potentie Dei. In nostra vero opinione, qui docuimus disp. 26. c. 3. posse infinitum à Deo produci simul, etiam quoad posteriorem partem, infinitatem potentie Dei probare posset.

Postremo obseruandum est, hanc infinitatem potentie ita esse Deo propriam, ut non possit creaturæ eodem modo communicari. Nam quamuis creaturæ tanquam instrumento Deus communicaret virtutem mouendi corpus velocius sine termino, ipsa tamen nunquam haberet virtutem ex se, nec in se ad mouendum corpus velocius in infinitum: tum quia illam virtutem haberet ab alio, à quo assumeretur ut instrumentum: tum quia illam non haberet actu infinitam; nunquam enim illam acciperet, nisi ad infinitum, & limitatum effectum. Eo igitur modo distinguitur infinitas potentie Dei ab infinitate potentie creaturæ, si illi posset communicari, sicut diximus disp. 25. cap. 5. differre infinitatem durationis creaturæ, si ei communicaretur, ab infinitate æternitatis Dei: quia duratio creaturæ non haberet ex se infinitatem, quam Dei æternitas ex se habet. Idemque dicendum esset, si Deus communicaret creaturæ virtutem creandi infinitam.

Infinitas di-
uina potentia
non potest
communicari
creaturæ.

CAPVT III.

Argumentum contra prædictam sententiam.

Est tamen argumentum, quod licet difficile non sit, nonnullis tamen negotiorum facessit, ad probandum, Deo non conuenire potentiam infinitam, & est huiusmodi. Si Deo esset potentia infinita, non solum posset mouere de loco ad locum per medium velocius, atque velocius in infinitum, sed etiam velocissime, hoc est, in instanti, quemadmodum Aristot. 8. Phys. capit. 10. probat, in corpore non posse reperiri virtutem infinitam ad mouendum, eo quod efficeret motum velocissime in non tempore, hoc est, in instanti. Nam virtus, quæ moueret in tempore, esset finita, & ea maior esse posset, quæ nimirum in minori tempore moueret; ergo infinita, & quæ maxima est, moueret, in instanti sed impossibile est motum fieri in instanti, de loco ad locum per medium: ergo impossibile est etiam in Deo esse potentiam, & virtutem infinitam; alioqui eodem argumento Aristot. non recte probaret, eam virtutem corpori conuenire non posse.

Respondet Auerroes 12. Metaph. commento 41. ideo ex infinita potentia Dei non sequi motum in instanti, ut argumentum contendit, quia secundæ causæ quæ finitæ sunt, limitant, & modificantur efficacitatem primæ. Hanc tamen solutionem impugnat Sanctus Thom. & Aegidius in 8. Phys. capit. 10. ut refert Caietan. infra citandus, quod non reddat rationem, cur secundæ causæ ita modificentur infinitam, virtutem primæ, ut impediant

9.
Proponitur
argumentum
Aristot.

Auerroes so-
lutio.

S. Thom.
Aegidius.
Rouicius.